

Počet vyrobených aut se za sedm let zdvojnásobil

Chceme-li rozluštit rébus, co tuzemský průmysl skutečně vyrábí, musíme se ponořit do dat výrokové statistiky PRODCOMu. Neaktuálnější data jsou za rok 2011.

Statistika PRODCOM představuje obrovské množství detailních informací o výrobě úzce definovaných výrobků. Pokud ale sečteme hodnotu jejich produkce, například na úroveň oddílů klasifikace produkce CZ-CPA, dostaneme zpracovatelský průmysl v kostce. Takové cvičení je spíše informativní, protože při něm dochází k vícenásobnému započtení řady výrobků, sčítání meziproductů s konečnými produkty a podobně. I tak ale dává zajímavé výsledky.

Kompletní motorová vozidla tvoří 51,2 % výrobků v odvětví, 48 % připadá na díly a příslušenství.

Nejvýznamnější výrobky

Podívejme se detailněji na strukturu průmyslové výroby, a to jak na standardní úroveň dvoumístných oddílů klasifikace CZ-CPA, tak i na zajímavé výsledky v rámci detailnějšího třídění. Z hlediska hrubé produkce, která zahrnuje i výrobu pro mezispotřebu uvnitř sledovaného podniku, s přehledem dominují motorová vozidla, přívěsy a návěsy, u nichž hodnota produkce přesahuje 700 mld., jejich podíl na zpracovatelském průmyslu dosahuje 22,7 %. Není divu, protože zejména počet vyrobených osobních vozidel se za posledních sedm let přibližně zdvojnásobil a představuje téměř 1,2 mil. kusů. Kompletní motorová vozidla zároveň tvoří 51,2 % výrobků v odvětví, zatímco 48 % připadá na díly a příslušenství pro motorová vozidla. Zbytek pak představují karoserie, přívěsy a návěsy. Zároveň platí, že část subdodávek patří do statistické klasifikace i do dalších

odvětví. Například pneumatiky musíme hledat mezi výrobky z pryže.

Druhé místo s podílem 9,2 % obsadily základní kovy, což zahrnuje železo, ocel i hutní druhovýrobu a dále zpracování barevných kovů a produkty slévárenství. Pozici odvětví na pomyslné hitparádě ovlivňuje volba srovnávaného ukazatele – v případě hrubé výroby hraje vnitřní spotřeba velmi významnou roli, ostatně jen málokdo touží koupit si ingot nebo housku surového železa. Pokud bychom zvolili hodnotu produkce, která skutečně prošla trhem, byla by pozice základních kovů o něco horší. To ale nijak nesnižuje význam celé skupiny výrobků, které následně spotřebovává řada dalších průmyslových odvětví. Více než dvě třetiny hodnoty produkce připadá na základní kovy, téměř 14 % pak na ocelové trouby, trubky, duté profily a ostatní výrobky získané jednostupňovým zapra-

váním oceli, 10 % připadá na kovové odlitky a zbytek na výrobky z neželezných kovů.

Mezi významnou skupinu výrobků patří i počítače a elektronické a optické přístroje a zařízení, jejichž podíl na druhé produkci zpracovatelského průmyslu představuje téměř 8 %, což znamená téměř 250 mld. Kč. Z toho největší podíl 48,7 % připadá na počítače a periferní zařízení a 23,5 % na spotřební elektroniku. Nemalá část těchto výrobků připadá na dodávky pro další společnosti a navzdory high tech zaměření výroby je s těmito produkty spojena spíše menší přidaná hodnota.

Význam nelze upřít ani strojům a zařízením jinde neuvedeným (7,3 % produkce), což v zásadě znamená strojírenské výrobky kromě dopravních prostředků a kovodělných výrobků, které alespoň zčásti rovněž míří do strojírenství nebo dopravní techniky. Právě tato sku-

pina výrobků reprezentuje dlouhou tradici tuzemského průmyslu a pokrývá neuvěřitelně široké spektrum výrobků. Zajímavý je poměrně vysoký podíl klimatizačních, chladicích a mrazicích zařízení včetně dílů – ty představují téměř 15 % odvětví.

Pomyslnou pětici nejvýznamnějších skupin výrobků z hlediska dvoumístných oddílů CZ-CPA uzavírají kovodělné výrobky kromě strojů a zařízení (6,3 % produkce). Ač to z názvu není na první pohled patrné, patří sem i řada služeb spočívajících buď v povrchových úpravách kovů nebo výrobě komponent podle specifikace zákazníka. Produktová skupina zahrnující kování, lisování, ražení, válcování a protlačování kovů, práškovou metalurgii, povrchovou úpravu a zušlechťování kovů a zejména obrábění představuje téměř 27 % hodnoty produkce všech kovodělných výrobků. Pětina výroby pak připadá na konstrukční kovové výrobky.

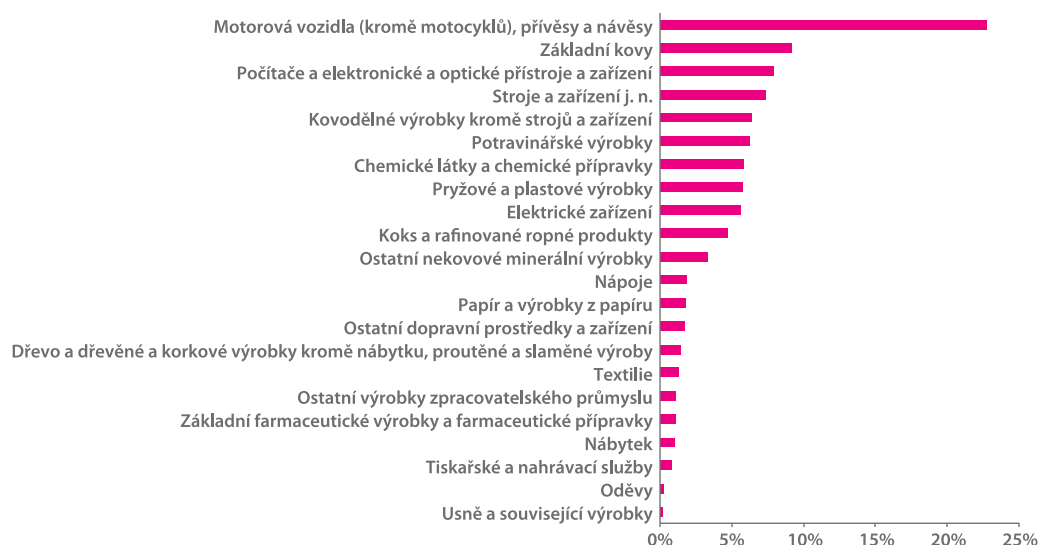
Na všech záleží

Jak to vypadá v dalších odvětvích? Příkladem může být potravinářský průmysl, tedy odvětví, které ze své povahy jen málo reaguje na strukturální změny v průmyslové produkci. V roce 2011 činila výroba potravin 6,3 % produkce zpracovatelského průmyslu. Mezi potravinami dominuje zpracované maso a výrobky z něj, které představují téměř čtvrtinu potravin. Mezi významné produkty ale patří i mléčné výrobky (17,5 % potravin).

Chemické výrobky, jejichž podíl činí 5,8 %, jsou na rozdíl od potravin poněkud nejedlé a nestravitelné, a to nejen doslova, ale i v přeneseném slova smyslu – to z hlediska statistických klasifikací a následné interpretace výsledků. Pokud hledáme významné výrobky, největší podíl zpravidla mají položky s názvem ostatní. A protože je chemický průmysl poměrně koncentrovaný, maximální detaily nelze často zveřejnit kvůli ochraně důvěrných dat. Výrobci je prostě příliš malé množství. Pohled na zajímavé skupiny výrobků na různých úrovních agregace ale přinejmenším ukazuje na význam uhlovodíků (22,4 % chemických výrobků) a plastů v primární formě (18,5 %). Pozor, nejedná se o výrobky z plastů, ty mají vlastní odvětví.

Odvětví výroby pryžových a plastových výrobků (5,7 % produkce zpracovatelského průmyslu), odkud pochází řada komponent využívaných v další výrobě, prošlo v uplynulých letech významným vývojem. Nově otvírané výrobní kapacity patřily k jednomu z motorů průmyslového růstu. Podstatnou roli hraje gumárenský průmysl, přičemž jen pryžové duše a pláště představují 22,4 % hodnoty výroby v dané dvoumístné skupině podle klasifikace CZ-CPA, ještě významnější jsou ale plasty. V širokém spektru výrobků zaujme po-

Podíly na produkci zpracovatelského průmyslu v roce 2011

Zdroj: ČSÚ

díl plastových obalů a dveří, oken a podobných plastových výrobků pro stavebnictví (6,3 %). Významnější roli však hrají plastové desky, fólie, hadice, trubky a profily (18,9 %) a služby a subdodavatelské práce při výrobě ostatních plastových výrobků (14,5 %). Pod tento exotický název patří výroba různých součástí podle specifikace odběratele.

Elektrická zařízení zahrnují veškerá zařízení, s jejichž pomocí se elektřina vyrábí, rozvádí nebo využívá, ovšem s výjimkou elektroniky. Statistické klasifikace sem řadí i domácí spotřebiče, a to včetně neelektrických. V roce 2011 představovala tato výrobní skupina 5,5 % hodnoty produkce ve zpracovatelském průmyslu. Dominantními výrobky jsou elektrické motory, generátory a transformátory a také rozvodná a kontrolní zařízení, jejichž podíl na produkci odvětví dohromady činí úctyhodných 45 %.

Poměrně významné zastoupení má v tuzemské průmyslové výrobě i koks a rafinované ropné produkty, které představují 4,7 % produkce zpracovatelského průmyslu. Na vině přitom není ani tak koks jako

spíše ropné produkty z tuzemských rafinerií – ty představují 86,7 % hodnoty celé skupiny výrobků.

Poněkud neurčitý obsah na první pohled mají ostatní nekovové minerální výrobky – řeč je ale zejména o skleněných výrobcích a stavebních materiálech. Téměř třetinu této skupiny produktů reprezentuje sklo a výrobky z něj. Není bez zajímavosti, že 11,9 % ostatních nekovových minerálních výrobků představuje ploché sklo tvarované a jinak zpracované, pod čímž se mimo jiné skrývají i dodávky pro automobilový průmysl. Téměř 30 % pak představují výrobky z betonu, cementu a sádry, které nacházejí uplatnění zejména ve stavebnictví, 10,4 % potom představuje samotný cement, vápno a sádra.

Ostatní odvětví dosahují méně než dvouprocentního podílu na produkci zpracovatelského průmyslu. Zmíníme alespoň některá, kde pohled na detailnější úroveň odhaluje některé zajímavosti. Třeba že polovinu nápojů vyrobených v tuzemsku představuje pivo, alespoň tedy z hlediska hodnoty hrubé výroby. Název ostatní dopravní prostředky, který

používají ekonomické klasifikace, z 58,2 % znamená železniční a vozový park (kam patří i tramvaje) a z jedné třetiny leteckou techniku. Specifickou oblast představuje textil, jehož význam v čase postupně klesá. Přitom ovšem roste význam netkaných textilií a textilií pro průmyslové použití, které z hlediska hodnoty produkce představují více než 30 % daného odvětví. Vůbec nejmenší výrobní skupinou jsou kožedělné výrobky, z nichž 37 % představuje výroba obuvi. Ta sice má v tuzemsku dlouhou tradici, ale její význam je už minulostí. Z hlediska hodnoty produkce představovala v roce 2011 pouze 0,04 % zpracovatelského průmyslu.

Podrobnější informace o produkci konkrétních komodit můžete najít v elektronické publikaci Výroba vybraných výrobků v průmyslu 2011 <http://www.czso.cz/csu/2012-edicniplan.nsf/p/8004-12>

Jan Ernest
oddělení statistiky průmyslu